

SFS 2004:875

Utkom från trycket
den 16 november 2004

Lag om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar;

utfärdad den 4 november 2004.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Tillämpningsområde och definitioner

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om särskild förvaltning och om inlösen av elektriska anläggningar.

Med elektrisk anläggning avses i denna lag en starkströmsanläggning med däri ingående särskilda föremål för överföring av el.

Med nätmyndigheten avses i denna lag den myndighet som, enligt 1 kap. 7 § ellagen (1997:857), av regeringen utsetts att handlägga de frågor som ligger på nätmyndigheten.

Förutsättningar och former för särskild förvaltning

2 § Om ett nätföretag, som använder en elektrisk anläggning med stöd av en nätkoncession enligt 2 kap. 1 § första stycket ellagen (1997:857), i väsentlig mån inte fullgör sina skyldigheter enligt ellagen, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen eller enligt villkor i nätkoncessionen, skall länsrätten, efter ansökan av nätmyndigheten, besluta om särskild förvaltning av den elektriska anläggningen.

Om ett nätföretag använder en elektrisk anläggning utan stöd av nätkoncession, där sådan behövs, skall länsrätten, efter ansökan av nätmyndigheten, besluta om särskild förvaltning av den elektriska anläggningen.

Ansökan om särskild förvaltning skall göras hos den länsrätt inom vars domkrets nätmyndigheten är belägen.

Sådana beslut som avses i första och andra styckena får meddelas bara om anläggningen alltjämt behövs för en säker elförsörjning.

Den särskilda förvaltningen skall utformas så, att en tillfredsställande förvaltning av den berörda anläggningen kan åstadkommas.

¹ Prop. 2003/04:135, bet. 2004/05:NU5, rskr. 2004/05:26.

3 § Ett beslut om särskild förvaltning omfattar, utöver nätföretagets elektriska anläggning, den egendom som krävs för att verksamheten vid anläggningen skall kunna bedrivas på ett tillfredsställande sätt.

I ett beslut om särskild förvaltning skall länsrätten förelägga nätföretaget att helt eller delvis överlämna förvaltningen till en särskild förvaltare (förvaltningsföreläggande). Om ett sådant föreläggande sannolikt inte är tillräckligt för att åstadkomma en tillfredsställande förvaltning, skall länsrätten i stället förordna att anläggningen skall ställas under förvaltning av en särskild förvaltare (tvångsförvaltning).

Under den tid som den särskilda förvaltningen pågår skall den särskilde förvaltaren, i stället för nätföretaget, anses som innehavare av den nätkoncession med vars stöd den elektriska anläggningen används eller, om 2 § andra stycket är tillämpligt, som den som senast haft nätkoncession för anläggningen. Om förvaltningen endast delvis har överlämnats till en särskild förvaltare gäller detta bara förvaltningen av de angelägenheter som har överlämnats till den särskilde förvaltaren.

Ett beslut om särskild förvaltning får inte avse en elektrisk anläggning som används med stöd av en nätkoncession som innehas av staten. Det samma gäller om staten använder en elektrisk anläggning utan stöd av nätkoncession, där sådan behövs.

4 § Om ett beslut om särskild förvaltning riktas mot någon som innehar mer än en nätkoncession och bristerna enligt 2 § första stycket inte gäller samtliga anläggningar, skall beslutet bestämmas att avse endast anläggning till vilken bristerna är att hänföra. Beslutet skall dock ha avseende på samtliga anläggningar, om det krävs för att den samlade förvaltningen av dessa anläggningar inte skall försvåras i nämnvärd omfattning.

Inlösen

5 § Om en tillfredsställande förvaltning av en elektrisk anläggning sannolikt inte kan åstadkommas genom tvångsförvaltning eller en tillfredsställande förvaltning sannolikt inte kommer att bestå efter utgången av tiden för en tvångsförvaltning får staten, efter ansökan av nätmyndigheten, lösa anläggningen från ägaren.

Om anläggningens ägare också är ägare till en fastighet på vilken anläggningen, helt eller delvis, är belägen skall även fastigheten eller, om det är lämpligt, del av fastigheten lösas. Om ledningsrätt är upplåten för anläggningen på en annan fastighet skall även ledningsrätten lösas.

Mål om inlösen skall tas upp av den fastighetsdomstol inom vars område anläggningen eller större delen av den ligger. I fråga om inlösen gäller i övrigt expropriationslagen (1972:719) i tillämpliga delar. Bestämmelserna i 4 kap. 3 § expropriationslagen skall tillämpas i fråga om värdeökning som ägt rum under tiden från dagen tio år före det talan väcktes vid domstol.

Föreläggandet

1 § I ett förvaltningsföreläggande skall länsrätten bestämma en viss tid inom vilken nätföretaget skall ge in ett förvaltningsavtal till länsrätten.

Med förvaltningsavtal avses ett skriftligt avtal, varigenom nätföretaget till en särskild förvaltare helt eller delvis överlämnar förvaltningen av dels den eller de anläggningar som omfattas av förvaltningsföreläggandet, dels den egendom som krävs för att verksamheten vid anläggningarna skall kunna bedrivas på ett tillfredsställande sätt.

Länsrätten får på ansökan av nätföretaget förlänga den tid som har bestämts för att ge in ett förvaltningsavtal. Ansökan om förlängning skall ges in före utgången av den bestämda tiden.

2 § Om ett förvaltningsföreläggande har meddelats och nätkoncessionen för en anläggning som omfattas av föreläggandet därefter övergår till en ny innehavare, förfaller föreläggandet.

Förvaltningsavtalets innehåll m.m.

3 § Ett förvaltningsavtal skall vara utformat så, att en tillfredsställande förvaltning av anläggningen kan antas komma till stånd. För detta ändamål skall avtalet bland annat

1. ha en giltighetstid om minst ett år,
2. ange de angelägenheter som omfattas av förvaltningen, och
3. vara förenat med fullmakt för förvaltaren att företräda nätföretaget i de angelägenheter som omfattas av förvaltningsuppdraget.

Om ett förvaltningsavtal inte uppfyller dessa krav får länsrätten ge nätföretaget en möjlighet att, inom en viss angiven tid, avtala om de ändringar och tillägg som behövs för att avtalet skall uppfylla kraven. Sådana ändringar och tillägg får bara vara av mindre omfattning.

Om avtalet uppfyller kraven skall det godkännas av länsrätten.

Ett avtal som inte godkänns blir ogiltigt.

Bristfälliga förvaltningsavtal m.m.

4 § Om nätföretaget inte ger in ett förvaltningsavtal till länsrätten inom den tid som bestämts eller om länsrätten beslutar att inte godkänna ett ingivet förvaltningsavtal skall rätten förordna att den eller de berörda anläggningarna skall ställas under tvångsförvaltning. Om nätföretaget kan förväntas ge in ett godtagbart förvaltningsavtal inom rimlig tid får länsrätten i stället meddela ett nytt förvaltningsföreläggande.

5 § Om ett förvaltningsavtal, som har godkänts enligt 3 § tredje stycket, upphör att gälla eller ändras eller om avtalsparterna inte följer avtalet skall förvaltaren genast anmäla detta till nätmyndigheten.

Länsrätten skall i ett beslut om att godkänna ett förvaltningsavtal upplysa förvaltaren om anmälningsskyldigheten.

3 kap. Tvångsförvaltning

Förvaltare

1 § Länsrätten skall i ett beslut om tvångsförvaltning förordna en särskild förvaltare. Till förvaltare skall utses någon som kan antas åstadkomma en tillfredsställande förvaltning av den berörda anläggningen.

Länsrätten skall, på ansökan av nätmyndigheten, entlediga förvaltaren om denne inte fullgör sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt. Länsrätten skall också entlediga förvaltaren om denne begär det. Samtidigt som förvaltaren entledigas skall länsrätten förordna en ny förvaltare.

Nätmyndigheten skall lämna förslag till förvaltare.

Tiden för förvaltningen

2 § Länsrätten skall, sedan förvaltaren gett in den plan som avses i 4 § tredje stycket, besluta hur länge förvaltningen skall pågå. Tiden skall bestämmas så, att en tillfredsställande förvaltning kan åstadkommas. Tiden får bestämmas till högst fem år från länsrättens beslut.

Om det vid utgången av den tid som bestämts allttjämt finns skäl för tvångsförvaltning skall länsrätten, på ansökan av nätmyndigheten, förlänga tiden med högst tre år i sänder. Beslutet om tvångsförvaltning gäller till dess att ansökan har prövats slutligt.

Innan länsrätten beslutar enligt första stycket skall nätmyndigheten ges tillfälle att yttra sig.

3 § Om det inte längre finns skäl för tvångsförvaltning, skall länsrätten, på ansökan av nätmyndigheten eller nätföretaget, besluta att den skall upphöra.

Innan länsrätten, efter ansökan av nätföretaget, avgör ett ärende enligt första stycket skall nätmyndigheten ges tillfälle att yttra sig.

Förvaltarens uppgifter m.m.

4 § Förvaltaren skall särskilt verka för att de missförhållanden som har föranlett beslutet om tvångsförvaltning undanröjs.

Förvaltaren skall dessutom svara för en tillfredsställande förvaltning av anläggningen och därvid verka för att verksamheten ger en skäligen avkastning.

Förvaltaren skall så snart som möjligt och senast inom sex månader från det att beslutet enligt 1 § om tvångsförvaltning meddelades ge in en plan till länsrätten. I planen skall det anges vilka åtgärder som krävs för att undanröja de missförhållanden som har föranlett beslutet om tvångsförvaltning, hur dessa åtgärder skall genomföras och den tid som kan antas behövas för att genomföra åtgärderna.

5 § Förvaltaren får besluta att en angelägenhet som saknar betydelse för ändamålet med förvaltningen skall undantas från denna. Ett sådant beslut får ändras eller upphävas av förvaltaren. Förvaltaren skall genast underrätta nätmyndigheten om beslut enligt denna paragraf.

6 § Förvaltaren får inte överlåta anläggningen eller på annat sätt förfoga över den så att den helt eller delvis frånhånds ägaren.

Förvaltaren får inte överlåta den nätkoncession med vars stöd den elektriska anläggningen används.

Förvaltaren får inte på nätföretagets vägnar ingå borgen.

7 § Förvaltaren skall genast underrätta varje känd gäldenär, vars skuld hänför sig till verksamheten vid den berörda anläggningen, om ett beslut om tvångsförvaltning och om ett beslut att förordna en ny förvaltare.

En gäldenär som har fått en sådan underrättelse kan, så länge förvaltningen pågår, inte med befriande verkan betala sin skuld till annan än förvaltaren eller den som förvaltaren har anvisat. En upplysning om detta skall tas in i underrättelsen.

Förvaltaren skall också så snart det kan ske underrätta varje känd gäldenär, vars skuld hänför sig till verksamheten vid den berörda anläggningen, om länsrättens beslut enligt 2 §.

Vissa skyldigheter för nätföretaget

8 § Nätföretaget skall ställa de kontorslokaler och andra utrymmen som krävs för förvaltningen till förvaltarens förfogande. Detta gäller dock inte bostäder.

9 § Nätföretaget är skyldigt att lämna förvaltaren de upplysningar om anläggningen som behövs för en tillfredsställande förvaltning.

Länsrätten skall, på ansökan av förvaltaren, kalla ställföreträdare för nätföretaget att inför rätten under ed lämna upplysningar enligt första stycket. Bestämmelserna i 36 kap. 6, 11, 14, 20 och 21 §§ rättegångsbalken skall därvid äga motsvarande tillämpning. Även förvaltaren och nätmyndigheten skall kallas.

10 § Nätföretaget är skyldigt att tillhandahålla förvaltaren handlingar och andra föremål av betydelse för förvaltningen.

Den ekonomiska förvaltningen

11 § Förvaltaren uppbär de löpande intäkterna och disponerar de tillgångar i övrigt som är hänförliga till den verksamhet som omfattas av förvaltningen. Förvaltaren företräder även i övrigt nätföretaget i de angelägenheter som omfattas av förvaltningen, om inte annat följer av andra stycket eller 6 §.

Förvaltaren får bara ta upp sådana lån som krävs för den löpande verksamheten och som kan finansieras med de löpande intäkterna under förvaltningstiden. Innan förvaltningstiden bestämts skall den anses vara tre år. Förvaltaren får, efter tillstånd av nätmyndigheten, även ta upp andra typer av lån. Tillstånd skall meddelas om lånet är till gagn för den framtida verksamheten vid anläggningen och inte står i missförhållande till de ekonomiska förutsättningarna för denna verksamhet.

Innan nätmyndigheten beslutar i tillståndsfrågan skall nätföretaget ges tillfälle att yttra sig.

12 § Medel som förvaltaren har hand om för anläggningens förvaltning skall hållas skilda från andra medel.

13 § Medel som inte behöver avsättas för förvaltningen skall förvaltaren betala ut till nätföretaget.

14 § Om förvaltaren inte kan få tillräckliga medel till förvaltningen genom löpande intäkter och lån får nätmyndigheten, på ansökan av förvaltaren, ålägga nätföretaget och, i förekommande fall, ägaren till anläggningen att ställa ytterligare medel för förvaltningen till förvaltarens förfogande. Beslutet skall grundas på vad som är skäligt med hänsyn till behovet av ytterligare medel och nätföretagets och ägarens ekonomiska förhållanden.

Om nätföretaget överlåter den nätkoncession som avser den tvångsförvaltade anläggningen kvarstår nätföretagets betalningsskyldighet enligt beslut, som har meddelats enligt första stycket innan koncessionen har övergått till den nye koncessionshavaren.

Om ägaren till den tvångsförvaltade anläggningen överlåter denna kvarstår ägarens betalningsskyldighet enligt beslut, som har meddelats enligt första stycket innan äganderätten har övergått till den nye ägaren. Detta gäller dock bara om ägaren inte har nätkoncession för den tvångsförvaltade anläggningen.

Om det finns skäl för det, får nätmyndigheten, på ansökan av nätföretaget eller, i förekommande fall, anläggningens ägare besluta att en betalningsskyldighet som beslutats enligt första stycket inte längre behöver fullgöras.

15 § Förvaltaren skall låta nätföretaget ta del av det räkenskapsmaterial som gäller anläggningen.

Förvaltarens redovisning

16 § Förvaltaren skall för varje räkenskapsår lämna en skriftlig redovisning av sin förvaltning till nätmyndigheten och nätföretaget. När förvaltaren lämnar sitt uppdrag skall en redovisning för den gångna delen av räkenskapsåret lämnas.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om förvaltarens redovisning.

17 § Om nätföretaget vill klandra förvaltningen, skall talan väckas mot förvaltaren vid fastighetsdomstolen inom ett år från det att nätföretaget tog emot redovisningen. Om nätföretaget som grund för sin talan åberopar en omständighet som inte hänför sig till en viss redovisning, får talan väckas inom ett år från det nätföretaget tog emot den redovisning som lämnats med anledning av att förvaltarens uppdrag upphörde.

Ett nätföretag som inte gör vad som sägs i första stycket har förlorat sin rätt till talan, om inte förvaltaren har gjort sig skyldig till brottslig gärning, som inneburit skada för nätföretaget.

18 § Länsrätten skall i ett beslut enligt 2 § första eller andra stycket fastställa ett arvode till förvaltaren. Arvodet skall bestämmas till ett visst belopp per kalenderår.

Arvodet skall anses utgöra en kostnad i den verksamhet som omfattas av tvångsförvaltningen.

4 kap. Övriga bestämmelser

Ny innehavare av nätkoncessionen

1 § Om nätkoncessionen för en elektrisk anläggning som har ställts under särskild förvaltning övergår på någon annan, upphör beslutet om särskild förvaltning omedelbart att gälla.

Bestämmelser om rättegången

2 § Länsrättens beslut att enligt 1 kap. 3 § andra stycket meddela ett förvaltningsföreläggande, att enligt 2 kap. 3 § tredje stycket godkänna ett ingivet förvaltningsavtal och att enligt 1 kap. 3 § andra stycket förordna att en elektrisk anläggning skall ställas under tvångsförvaltning gäller omedelbart.

Länsrätten får även när det gäller annat beslut enligt denna lag förordna att det skall gälla omedelbart.

3 § Om det finns skäl för det får länsrätten förordna att en elektrisk anläggning skall ställas under tvångsförvaltning för tiden intill dess att länsrätten har avgjort frågan om särskild förvaltning.

4 § Mål om särskild förvaltning enligt denna lag skall prövas skyndsamt.

Tillsyn över förvaltningen

5 § Tillsynen över förvaltarens efterlevnad av denna lag och av föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas av nätmyndigheten.

6 § Nätmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen. En begäran får förenas med vite.

7 § Nätmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen. Ett föreläggande får förenas med vite.

Tvistprövning och överklagande

8 § Tvister om nätföretagets skyldigheter enligt 3 kap. 8 §, 9 § första stycket och 10 § samt om förvaltarens skyldigheter enligt 3 kap. 13 och 15 §§ prövas av nätmyndigheten.

9 § Beslut av nätmyndigheten enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande enligt denna lag till kammar-
rätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.

På regeringens vägnar

GÖRAN PERSSON

MONA SAHLIN
(Näringsdepartementet)